СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 168. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 22 липня 1933.

VOL. XLI. No. 168. Jersey City, N. J., Saturday, July 22, 1933. THREE CENTS.

УРЯД ЗА КОНТРОЛЮ СПЕКУЛЯЦІЇ

ХИТАННЯ БІРЖІ НЕБЕЗПЕЧНІ ДЛЯ УЗДОРОВЛЕННЯ ПРОМИСЛУ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральний уряд береться тепер до здержання спекуляції збіжем, бо гострі вагання цін у спекуляції шкодять урядовій роботі коло привернення нормальних відносин.

Цими днями має в цій справі відбутися спеціяльне засідання кабінету президента. Мають покласти певні обмеження на торговлю будучими доставами.

На нюйорській біржі шери знову злетіли вниз. Понизилася теж ціна збіжа й бавовни. Доляр піднявся.

РУЗВЕЛТ ЗА ПРИНЯТТЯ ЗАГАЛЬНОГО КОДЕКСУ.

ВАШИНҐТОН. — Президент проголосив загальний кодекс для всіх ділянок промислу й торговлі, які не є обняті спеціяльними кодексами.

До найголовніших постанов цього кодексу належать отсі:

Працю дітей до 14 року життя забороняється зовсім. Діти від 14 до 16 року життя можуть працювати тільки три години на день за ясного дня.

Робучий тиждень для промислових робітників виносить 35 годин.

Робучий тиждень для офісових робітників виносить 40 годин. Купецькі підприємства можуть бути отворені не менше як 54 години на тиждень.

Для офісових робітників принято як найнижчу заплату 12 до 15 долярів на тиждень, залежно від величини міста.

ПРОГИБІЦІЯ ПАДАЄ ДАЛІ.

НЕШВІЛ (Тенесі). — Підчас виборів у стейті віддано за скасування прогибіції подавляючу більшість голосів. Голосували проти прогибіції головно міські округи.

В цей спосіб Тенесі став 19-тим стейтом, який заявився за скасування прогибіції.

Наближаюче́ся відкликання прогибіції ставить перед законодавцями вигляди напливу заграничних напитків до Америки. Члени конґресу вже тепер говорять про потребу певного обмеження імпорту заграничних напитків.

ЛЕТНИЧІ ВІСТИ.

ФЕЙРБЕНКС (Аляска). — Вайлі Пост, що завзявся облетіти землю в ще коротшім часі, як це він недавно зробив з летуном Ґатієм, прилетів з Азії до Америки, але був примушений осісти в місточку Флет у такому невигідному місці, що розбив собі літак.

Тимчасом Матерн добився вже до Америки позиченим у Росії літаком та осів у місті Ном, на Алясці.

Ґенерал Бальбо з 10 офіцирами своєї дружини зложив візиту президентови Рузвелтови та був принятий на офіціяльнім обіді в Білім Домі. Дорогу з Ню Йорку до Вашинґтону й назад відбув літаком.

Італійська ескадра вибирається з поворотом до Італії в понеділок.

ПОХІД УРЯДУ ПРОТИ ВИКРАДАЧІВ ЛЮДЕЙ.

СТ. ЛУІС. — Поліція попала на сховок банди, що викрала 77-літнього банкира Августа Люера, та арештувала двох мущин і дві жінки з тої банди. Між арештованими є давній вломник Персі Майкел Фицджералд, якого вважають провідником банди.

Федеральний уряд постановив уживати своїх сил для допомоги стейтовим і міським урядам в їх кампанії проти викрадачів людей.

ЗАВОРУШЕННЯ БЕЗРОБІТНИХ У ВІННІПЕҐУ.

ВІННІПЕҐ (Манітоба, Канада). — Яких 700 осіб зібралися на крикливу демонстрацію під міським ратушем, щоби протестувати проти замкнення департаменту зовнішних пацієнтів у Ґенеральнім Шпиталі. Юрба скоро стала неспокійна до тої міри, що треба було викликати поліцію, яка розігнала її слізними бомбами.

АРЕШТОВАНИЙ ВБИВ СУДДЮ.

ЛЕМБЕРТВІЛ (Ню Джерзи).—Підчас переслухання Андрія Кубащіна, обжалованого за напастування 9-літньої дівчини, обжалований виняв укритий револьвер і одним вистрілом убив на місці поліційного суддю Джеймса Меккея. Він хотів теж убити себе, але присутний начальник поліції вдарив його по руції і куля тільки задраснула йому шкіру на голові.

Як чутка про цю подію розійшлася по місті, коло поліційної стації зібралася юрба народа, яка, видно, хотіла злінчувати обжалованого за вбиття популярного судді. Поліція з трудом вивезла вбийника до повітової вязниці в Флемінґтоні.

ЦЕРКВА ТОЛЕРУЄ ТИХ, ЩО ПЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Генрі Словн Кофин, один з провідників протестантських проповідників, дискутував питання, чи церква має право викинути людину за пиття. Д-р Кофин казав, що викинути людину за склянку пива з церкви було би нарушенням прав людини до свободи.

ДРУГИЙ ВИСТУП УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ.

Український хор під управою проф. Олександра Кошиця знову виступить на радіо на стації WABC в суботу, в годині 8.15 вечером. Хор відспіває зовсім інші пісні від тих, які співано минулої суботи.

Концерт минулого тижня стрінувся з незвичайно прихильним приняттям від публики. На стацію прислано багато листів.

Листи про цей і дальші виступи треба висилати не на адресу діріґента хору, але на адресу самої стації:
Columbia Broadcasting System,
85 Madison Ave., New York, N.Y.

ЗАСУДЖЕНИЙ НА СМЕРТЬ.

Петро Піняк, фармер із Вінніпеґ Біч, Ман., який недавно замордував молоду фармерку, Марту Скварок, і втопив у керниці її 5-літнього синка, коли вона відмовила його любовній пропозиції, зістав засуджений на кару смерти через повішення. Присуд має бути виконаний 1 вересня в тюрмі в Гединґлі.

КІНЬ УБИВ РОБІТНИКА.

Робітник на фармі Клифорда Бравна в Симпсон, Саск., 35-літній Михайло Маринюк, орав фарму. Підчас того один кінь так сильно копнув його, що він згинув на місці.

ДОЦІНЮЄ ПОСЕЛЕНЦІВ ІЗ СЕРЕДУЩОЇ ЕВРОПИ.

Проф. саскачеванського університету, Калінґвуд, який цими днями відїхав до Англії, перед своїм всіданням на корабель мав у Монтреалі виклад про канадійський нарід. Між іншим він сказав: „Хоч часом бачимо тенденцію критикувати поселенців із центральної Европи в Канаді, то нема сумніву, що вони в дуже великій мірі причинилися до артистичного розвитку канадійського заходу. Ті люди мають великі цінности. Деякі найкращі таланти відкрили ми серед дітвори чужинецького походження. Сьогодня я є ультра-канадійцем. Я надзвичайно горджуся чудовим розвитком музики в західній Канаді. Ми маємо знаменито виеквіпувані орхестри в Саскатуні, Ріджайні, Келґарах, Едмонтоні та Ванкувері".

ЗАРУБАЛА ЛЮБОВНИКА.

В домі при вул. Шептицьких ч. 5 у Львові 41-літня різничка, Марія Шафранська, зарубала свого бувшого любовника, 39-літнього Івана Лозінського. Лозінський жив із Шафранською; колиж вона постарілася, знайшов собі молоду дівчину та випровадився від Шафранської. Приходив до неї лише за грішми. Коли Шафранська не хотіла вже давати йому грошей, приходило до суперечок. Лозінський, як зізнала Шафранська, знущався над нею, тому вона зарубала його сокирою. Після вбивства сама зголосилася на поліцію.

ПОСВАРИЛИСЯ ЗА МЕЖУ.

В Побережу біля Журавна прийшло до гострої суперечки між тестем Осипом Романовим і зятем Іваном Становим. Спір повстав на тому тлі, що Становий нарушив плугом межу. В розгарі суперечки Романів ухопив рискаль і розбив Становому голову. Романова арештували. Становий бореться зі смертю.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ФРАНЦУСЬКОЮ МОВОЮ.

Саме появилася з друку гарно видана книжка Роже Тіссерана п. з. „Життя одного народу — Україна", з передмовою відомого французького журналіста Рене Пінон. Книжка має 10 фотоґравюр і карту України. Фотоґравюри такі: Петро Могила, Вид на Камянець Подільський, Богдан Хмельницький, Полтавське село, Деревляні церкви, Григорій Сковорода, Київ, Памятник Володимира Великого, Почаївська Лавра, Шевченко і Шевченкова могила. Книжка видана книгарнею Мезоннеф, обемиста, на 300 сторінок, подає історію України від найдавніших часів до подій останньої революції. Є тут інформації про побут, народнє мистецтво, переклади народніх пісень і цитати з поезій деяких наших письменників. Книжка робить на перший погляд приємне враження.

У ДОБІ ЦЕНЗУРИ.

У Будапешті відбувалася пробна вистава досі забороненої поліцією песи Нордава „Д-р Кон". На виставі сиділи представники поліції та міністерства внутрішніх справ. Міністерство дасть відповідь за кілька днів, чи песу дозволяє.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО 50 КРАДЕЖЕЙ І ПРОСИТЬСЯ ДО ТЮРМИ.

Антоні Ламба, 44-літній мужчина в Ню Йорку, признався до 50 вломів та переконував суддю, що найкраще місце для нього — тюрма. Коли поліційний суддя питав його за адресу, він сказав: „Одної я не маю. Маю їх багато".

Коли суд йому повірить, то він готов дістатися до арешту на досмертний реченець.

ВЗЯВСЯ ДО ПОПЛАТНІШОГО ЗАНЯТТЯ.

Загально звісний англійський оперовий співак-тенор, Том Борк, занехав свій артистичний фах і взявся до дійсного „бизнесу". Він обняв посаду директора ланцюхових склепів споживних продуктів у Ленкашір. Своїм здивованим приятелям та обожателям сказав: „Англія вже не потребує ґранд-опери. Джез і звукове кіно вбили оперу. Бути оперовим співаком, це в цих часах дуже незавидний фах".

ГАДЮКИ ЗДОБУЛИ СЕЛО.

У прибережному селі Кусуджувель біля Смирни розмножилися дуже гадюки з породи „віпера берус". Кілька тисяч загніздилися по хатах і стайнях. Люди надармо боролися з гадюками. Кільканацять людей померли наслідком укушення. Післали відділ поліції та й цей не міг дати собі ради, тому населення евакуували.

МІСТО ДІВЧАТ.

Місто Каса Блянка в Мароко, в північній Африці, заселене самими незамужніми жінками. Їх є біля 3,000. Кожну дівчину, яку знайдеться в околиці без засобів до життя, спеціяльна розвідка забирає до міста. Місто береже сильна сторожа, зложена з мущин, яка не випускає ніякої дівчини поза межі міста. Кожна увязнена в тому місті дівчина мусить перебувати там, доки не знайдеться мущина, який купить її та зробить своєю жінкою.

СТАЛІН ХОЧЕ РАТУВАТИ ЗАЛІЗНИЦІ.

Дезерґонізація на російських залізницях уже досягла такого стану, що сам Сталін рішився взяти за реформу на залізницях. На залізницях уже давно впроваджено такі реформи, що залізниці фактично змілітаризовані, але це справі не пособило й залізниці далі все гірше дезерґанізуються.

ЩЕ ОДНА ВЕЛИКА КРАДІЖ У МОСКВІ.

В Москві арештували 20 урядовців совітського деревного тросту „Експорт-лєс". Арештування повстали у звязку з масовим розкраданням державних лісів та більших касових зловживань. За доходженнями ГПУ, шкоди державного скарбу переходять суму 1,000,000 рублів.

ОТЖЕ НЕ ОСТАННІЙ „ЗАЯЗД".

Орендар маєтку Вітковіце (пов. бжезінського), Вацлав Воліцький, приняв собі, з огляду на крізу, спільника, Стан. Островського. Та тепер між обома спільниками приходило до непорозумінь і ворожнечі. Служба поділилася на два табори. І так на днях прихильний для Островського табор уладив „заязд". Служба Островського забарикадувалась, а прихильники Воліцького наступали. Щойно поліція привернула спокій. Було кілька ранених. Поліція арештувала 20 осіб.

СИРІ ЯЙЦЯ.

Багато є людей з ріжними недомаганнями, які для зміцнення здоровля потребують пити сирі яйця, але не пють їх тому, що дуже бридяться. Сирі яйця мають у собі вітаміни (животворчу силу), є легко стравними, і тому мають велику вартість. Вихуджені на тілі сухітники потребують пити нераз денно, крім їдження, по 8 яєць. А що дехто бридиться, то добре є яйця 1—2 штуки „вбити" до горнятка кави або до тареля зупи або до росолу, вимішати добре і в цей спосіб заживати. Можна також яйця розбити до тарілки, вимішати з цукром і ложочками заживати, але цей сопсіб надається радше для дітей, які ще не знають обридження до сирого яйця. Варені яйця тратять животворчу силу, є тяжче стравні, але дають ситість.

ВЕДМІДЬ ПРИГНАВ ЛОСІВ НА ПОДВІРЯ.

Лосі, що дуже сторонять від людських осель, нераз стараються знайти в них сховище перед погонею хижих звірів. Ось цими днями голодний ведмідь в околиці Гай Прері, Алта., гонив за малим лосятком. Мати старалася ратувати лосеня й остаточно втекла з ним на подвіря фармера Павла Мельника. На подвірю бавилися діти Мельникові. На їхній вид ведмідь звівся передніми лабами на ворота і заревів. Діти наробили крику. З хати вибігла мати й, побачивши ведмедя, крикнула на чоловіка, що корчував недалеко в ліску. Він взяв від сусіда рушницю й прибіг на подвіря. Жінка вхопила сокиру. Фармер вистрілив, але стріл не влучив. Та ведмідь мабуть таки перелякався, бо, не чекаючи на другий стріл, дав драла в корчі. Діти й лосі були вратовані.

УРОЧИСТИЙ ПОХОРОН ЛИТОВСЬКИХ ЛЕТУНІВ

СОРОК ТИСЯЧ НАРОДУ ПРИЙШЛИ ВІДДАТИ ПОШАНУ ПАМЯТИ ЛИТОВСЬКИХ ГЕРОЇВ.

КАВНАС (Литва). — Тіла литовських летунів Даріюса та Ґіренаса, які згинули підчас героїчного лету з Ню Йорку до Литви всього 400 миль від литовської границі, вже поховані в столиці Кавнас. В похороні взяв участь президент держави, всі міністри та інші достойники при участи сорока тисяч людей, які прийшли віддати пошану своїм героям.

На чолі похорону крім високих державних достойників ішла дружина, дитина й тесть Даріюса та брат Ґіренаса. Вся литовська нація вкрита тяжкою жалобою, а литовський уряд одержав признання співчуття зі всього світа та особисто від усіх послів ріжних держав до Литви, які також брали участь у похороні.

ДЮРАНТІ ЗНОВУ ХВАЛИТЬ УРОЖАЙ В РОСІЇ.

МОСКВА (СССР). Кореспондент нюйорського часопису „Таймс", Дюранті, подає знову, як і кожного літа перед жнивами, про те, що в Росії передбачається великий урожай збіжа. Дюранті каже, що особливо добре вродило в тих районах, де останніми часами не можна було дістати хліба, а це властиво на Україні та на північному Кавказі.

Та при кінці своєї довгої телеґрами про великий урожай Дюранті застерігається, що ще не відомо, чим скінчаться жнива, бо кілька днів злої погоди можуть зіпсувати ввесь урожай.

„ЧИСТЯТЬ" НА ЗАЛІЗНИЦЯХ.

МОСКВА (СССР). — Центральний Виконавчий Комітет радянської републики звільнив з посад пятьох залізничих віце-комісарів. Комітет уважає, що вони не відповідають свому призначенню й не можуть боротися з постійним погіршенням транспорту на радянських залізницях. Останніми часами руїна транспорту та дезорґанізація всього залізництва дійшли до таких розмірів, що вони загрожують крахом цілої російської промисловости.

Серед звільнених знаходиться також ославлений залізничий робітник з Америки, Біл Шатов, котрий у большевиків прославився будовою туркестансько-сибірської залізниці, яка, до речі, вже довго не працює. Екзекутивний Комітет признав, що Шатов не може боротися з упадком робітничої дисципліни і взагалі не може керувати призначеними йому справами.

ГІТЛЄРІВЦІ ДАЛІ АРЕШТУЮТЬ ЖИДІВ.

НІРЕМБЕРҐ (Німеччина).—Від 200 до 300 Жидів гітлєрівці арештували й відпровадили до концентраційного табору. Причини арешту не відомі, але гітлєрівці кажуть, що вони скоро їх подадуть.

Арештовані це переважно великі купці та промисловці. Передтим у Мінхені арештовано, також масово, 4,000 дрібних крамарів Жидів і всіх посаджено в концентраційний табор.

ЗАКЛИКАЮТЬ ДО БОЙКОТУ НІМЕЧЧИНИ.

АМСТЕРДАМ (Голяндія). — На засіданню трицятьох представників ріжних світових жидівських орґанізацій ухвалено резолюцію з закликом до всього жидівства та до інших народів оголосити бойкот Німеччині зприводу переслідування Жидів. Головою цієї конференції вибрано Нюйорчанина Унтермаєра.

ТАЄМНИЦЯ ЩІТКИ ДО ЗУБІВ.

ЛОНДОН (Англія). — Консервативний посол до парляменту, Ґудман, приніс до парляменту щітку до зубів, на якій написано: „Мейд ін Канада", а притім на тійсамій щіточці ясно видно затерте „Мейд ін Джепен". Посол питає уряд, що це значить і чи не захований тут який спосіб привозу з Японії до Британії фабрикатів, не платячи за них мита.

Покищо уряд не може дати відповіди й зарядив слідство в цій справі.

АМЕРИКАНЦІВ ВИПУСТИЛИ З ВЯЗНИЦІ.

МАДРИД (Еспанія).—Після рішучих домагань посла Злучених Держав нарешті звільнено під грошову заставу пятьох Американців, яких влада острова Майорки тримала у вязниці до суду за побиття еспанського жандарма. Всіх арештованих ставлять перед воєнний суд, бо напад на жандарма вважається в Еспанії дуже великим злочином проти держави.

Серед звільнених з вязниці й поставлених перед суд знаходиться одна Американка.

СКЛИКАЮТЬ ІМПЕРСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Як тільки світова економічна конференція скінчить свої праці, чи лише перерве їх, негайно буде склика́на британська імперська економічна конференція, щоб делеґати метрополії та домінії змогли спільно обговорити пляни дальшої британської економічної політики та способи відбудови економічного життя в британській імперії, не чекаючи загального поліпшення в цілім світі.

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2,00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На три місяці	$ 2.75
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На рік	$10.00

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКОМУ ПАВІЛЬОНОВИ НА ВИСТАВІ В ШІКАҐО

Річні збори Української Корпорації Світової Вистави в Шікаґо, що відбулися 19 липня, ствердили певні факти, які повинні бути відомі всьому українському загалови в Америці.

Перші фінансові труднощі для Українського Павільону виринули з того, що Українці не вспіли зложити на час фондів, потрібних на виставлення такого павільону. Через те Корпарація мусіла ввійти в угоду з контракторами та дати їм рішаючий голос у веденню бизнесу.

Серед цих умов бизнес ведено з недобором.

Щоби покласти цьому кінець і віддати павільон виключно на службу українським інтересам, треба було рішитися на викуп бизнесу за готівку.

Ці рати готівкою мають бути виплачені в якнайкоротшім часі.

З цим моментом, як Український Павільон знайшовся під українською управою, вирівнано витрати з приходами так, що нині павільон приносить уже зиски. Це дає запоруку, що як тільки будуть на час заплачені дальші рати, то решта буде покрита доходами з павільону.

На заплачення найближчої припадаючої рати в сумі 2,500 долярів вже зібрано до 19 липня суму 750 долярів. На річних зборах шеровців Корпорації зібрано дальших 250 долярів.

Стільки фактів про українську участь у шикаґовській виставі. Про дальшу роботу української громади в Америці в справі цеї вистави двох думок бути не може.

Не може бути й мови про те, що українського павільону нам не треба, бо в теперішню хвилю дати цій справі загинути, було би багато гірше, ніж її зовсім не починати. Українська громада мусить цю справу докінчити.

Не може бути тепер теж двох думок, що українська громада в Шікаґо зробила все, що було в її силах. Коли давніше щодо цього могли бути сумніви, то тепер їх нема.

Колиж справа потрібна та коли місцева громада вже далі не може нічого більше зробити, то решту мусять зробити Українці зпоза Шікаґо.

Ця робота тепер обмежена до одного: до жертв. Треба не багато, але треба негайно. Тепер справді два рази дає той, хто зараз дає.

Отже не ждім, не отягаймось, але даваймо безпроволочно. Хто хоче вратувати павільон, хто розуміє небезпеку невдачі, хто не хоче, щоб московські й польські підсусідки з нас насміхалися, най присилає жертви на ратування діла.

Най кождий дає, що тільки зможе.

О. С.

МІЖПАРТІЙНА БОРОТЬБА В ГАЛИЧИНІ

Перед війною мала Галичина три традиційні партії — націонал-демократів, радикалів і соціялістів. Це більше-менше відповідало партійним відносинам взагалі на континенті, де були три великі політичні табори: консерватисти, лібера-ли йсоціял-демократи.

Війна захитала цими стосунками деінде й у Галичині. Настала нова епоха, у вічність поринули давні стосунки, повалилися монархії, розвалилися держави національностей — Австро-Угорщина, Росія, Туреччина, сильно захитався парляментаризм, нарешті — на наших очах — гине здавалося донедавна могутній соціялізм... Скрізь в Европі зріють і ростуть нові течії — большевизм, фашизм, гітлеризм.

Не могло це очевидно лишитися без впливу і на міжпартійні відносини в нашім краю. І ось від кількох літ ми є свідками завзятої боротьби старих партій — УНДО (бувших націонал-демократів), радикалів і недобитків соціял-демократії — з новими силами, які хочуть заступити тамті. В останніх днях ця боротьба виявилася в гострій полеміці між „Ділом", „Свободою", „Гром. Голосом" і „Впередом", які репрезентують оті три старі партії — з одної сторони, і „Вістником", „Новим Часом" і „Нашим Прапором" — з другої.

Коли поминути особисту форму, яку, на жаль,! прибирає міжпартійна полеміка в цім краю, то суть боротьби зводиться до цього: старі партії — щодо своєї мети — готові заключити пакт з кождою силою, готові пристосуватися до кождого ладу; а щодо тактики — то, вірячи в стабілізацію стосунків в Европі, — думають впливати на них шляхом леґальної парляментарної чи взагалі леґальної бо-боротьби. Тоді як напрямок інший — назвім його опозиційним — в те не вірить: ані в стабілізацію стосунків в Европі, ані в успішність давніх метод парляментарної боротьби.

І так, напр., УНДО і радикали — і соціялісти зараз по заключенню Верзайського й Ризького мира — дуже симпатизували з большевиками, вірили в українізацію й інше, думаючи щось виторгувати від них, а по тім — повірили в стабілізацію й по цей бік Ризької лінії та зачали шукати способу порозуміння з Варшавою. (До них — в цім останнім пункті— прилучилися і нові католицькі уґруповання — „Мета" й „Нова Зоря"). Не кажучи вже про нелеґальний рух, гостро осуджуваний отими партіями, вони виступали навіть проти чисто леґальних способів боротьби там, де ці виступи були, на їх думку, „загострі". Осуджувано навіть „безплідні принципіяльні виступи" в соймі, поручалося шлях виключно „реальної політики", хоч виразно ніхто не казав, що під тою „реальною політикою" розуміти. З одної сторони ходили на так звані „чорні кави", з другої — залицялися до совітського консуля Лапчинського у Львові. Ішла політика малих діл і торгів.

Зпочатку було багато таких, які вірили, що щось з того може вийти. Але хутко край побачив, що большевизм — на ніякі уступки йти не хоче. А з другої сторони — по травневім перевороті показалося, що й соймова праця нічого не дає, бо сойм ледви толєрують і він законодавством не займається. Тоді в краю повстала опозиція до політики правлячих наших партій. Тимбільше, що їх непевність зражала їх усім: вони ані далеко ідучих гасел не хотіли вирікатись, ані — закулісової політики дрібних торгів і переторгів з мiродатними чинниками. Виходило так: наші офіційні партії управляли тактику дрібних спекулянтів, але рівночасно хотіли, щоби край уважав їх за Де Валєрів і Кейзментів.

Отсей власне страх узяти на себе отверто відповідальність за свої посунення, й безрезультатність тих посунень — викликали появу опозиції.

Чого хоче опозиція? Не говорю тут про нелеґальний рух (про нього мусить бути мова окремо). Але леґальна опозиція — себто опозиція, яка діяє на поверхні політичного життя й не удається до нелеґальних способів боротьби — хоче одного: показати суспільности, що лад, який наступив в Европі по війні—поперше не стабілізується, а навпаки; подруге — що він і не думає йти з нами на компроміс. Що отже нема чого себе дурити, та що треба будувати виключно на власних силах нації, не на ласці большевизму, який нас визволяти не хоче, ані на надіях на субвенції чи допомогу нашим культурним чи економічним установам з Варшави. Що мусимо орґанізуватися самі. А тому треба виховувати нове покоління не на політичних жебраків, лише — на орців, на людей твердих характерів, які були би приготовані не на закулісові інтриґи, лише на великі діла.

Ще дотого старі партії все гадають іти спільним фронтом з якоюсь чужою партією: радикали й соціялісти — з ППС (а іноді з большевиками, як напр. в боротьбі з гітлеризмом), консерватисти — з польськими консерватистами, УНДО — з санацією або (як коли) з буржуазною опозицією. Натомісць українська опозиція проти старих партій, яка народжується, — не вірить у таку кооперацію. Вона твердить, що переможе лише націоналізм, себто рух, який будує не на клясовій- солідарности міжнаціональній, лише — на солідарности національній. Великі рухи, що змели парляментарну демократію в Італії й Німеччині — є тим вогнем, в який вдивляється опозиційний рух серед Галичан... Тоді як ідеалом старих партій — є кулюарова „боротьба", яку провадилося в Австрії в інших умовинах і в інших часах.

Ось вкоротці про що йде боротьба між двома таборами. Й ось чому вона не може скінчитися компромісом. Так як всюди, так і тут, старе мусить зійти зо сцени й вступити місце новим людям та ідеям, зродженим у великій війні.

УКРАЇНА ГИНЕ З ГОЛОДУ

ВІДОЗВА ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА ВСІХ КРАЇН СВІТА.

На Україні, під російською владою лютує страшний голод. Немилосердна рука окупанта-гнобителя відібрала в наших сестер і братів останній кусок хліба й лишила українських дітей на голодову смерть. 30 міліонів Українців в розпуці ждуть допомоги від культурного світа. Але ввесь світ глухий до стогону умираючих українських громадян. Він не бачить сліз українських діток, не чує їхнього передсмертного плачу.

Але ми, Українки й Українці, розкидані на чужині, ми не можемо забувати про муки й смерть українських людей під московським пануванням. Чим можемо, тим мусимо помогти своїм сестрам і братам, що гинуть на нашій нещасній землі.

Очевидно, нам не під силу допомогти й вратувати від смерти міліони Українців. Але треба робити, що можна. Є десятки родин визначних українських діячів, які через голод умирають або мусять кидати рідний край, тікати в Московщину й працювати „на чужині, на чужій роботі", як писав Шевченко.

Не можемо помогти міліонам, але можемо помогти тисячі, може сотні, чи хоч кільком десяткам. І це треба зробити!

Не буде велика допомога наша річева чи матеріяльна, зате буде велика допомога з нашого вчинку моральна!

Тому Український Жіночий Союз у Празі звертається до всіх **Жіночих Орґанізацій Українських** як на еміґрації по всіх країнах світа, так і на західніх українських землях, до всіх товариств і інституцій і поодиноких громадян з проханням: **поможіть голодним!**

Нехай у кожній країні, де є Українці, повстане **Комітет Допомоги Голодним на Україні!** В Европі, в Америці й в інших частинах світа треба перевести збірки для голодних.

Відгукніться всі, бо час не жде!

Український Жіночий Союз у Празі в ЧСР.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

УРЯД І СТРАЙК.

Пенсилвенійський ґубернатор Піншо має клопоти зі своїм секретарем праці. Це уряд дуже важний, головно з огляду на теперішні заходи урядів до збільшення робіт. Крім того в Пенсилвенії ведеться тепер яких сто страйків, у яких беруть участь до 30,000 робітників. Страйки розділили нарід до тої міри, що й сама жінка ґубернатора бере участь у пикетованню. Леґіслятура почала над „светшапами" слідство, яке розкрило справді жахливі факти.

Серед таких напружень секретар праці, д-р Нортроп, виступив з обжалуванням проти своєї головної урядничкі, місс Кар, що вона підюджує робітників до страйків. Зріст страйків д-р Нортроп приписував головно цій місс Кар. Ґубернатор Піншо відправив д-ра Нортропа та казав місс Кар обняти уряд секретаря праці.

Піншо заняв таке становище, що страйки не є конче вислідом діяльности уряду. Уряд не має цілі запобігати страйкам. Страйки це вислід відносин між підприємцями й робітниками. Уряд має дивитися за тим, щоб не сталося надужиття, або нарушення закона.

ЗАРАДА НА НАДМІР ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ.

Як одні народи відчувають недостачу інтеліґенції, так інші відчувають її надмір. З тих інших одні щось на свій клопіт пробують робити, інші нічого.

Болгарія належить до тих, що відчувають надмір інтеліґенції. Наслідком надміру в в Болгарії є велике число „інтелектуального пролєтаріяту", який здобув собі вищу освіту, але не має нагоди працювати в інтеліґентських професіях. Тепер уряд береться цьому зарадити. З одного боку, думають обмежувати відплив дітей із землі до міст через заборону держання землі людьми, які її не управляють. З другого боку, загострюють вимоги доступу до вищих шкіл.

Таким чином думає болгарський уряд пересівати свою інтеліґенцію на два способи: Одно сито не буде перепускати людей, які в своїй душі ще зовсім із землею не зірвали, пропускаючи до міста тільки тих, які рішились обняти інтеліґентську професію. Друге сито буде здержувати людей, котрі своїми здібностями й нахилами не повинні вибирати собі інтеліґентських професій.

ФРАНЦУСЬКО-МОСКОВСЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ ЗАТІСНЮЄТЬСЯ.

З Парижа доносять, що большевицький уряд запросив бувшого французького премієра, Едварда Еріота, на візиту до Росії. Очевидно, що ціль візити не що іншого, як закріпити французько-російські залицяння. Візита буде поважним потягненням проти Німеччини та всіх тих держав, що добиваються ревізії верзайського договору.

Для большевицького уряду візита може дати нагоду показати Еріотови Дніпрельстан, великі фабрики й „патьомкінські села" взагалі.

НОВІ ЧАСИ — НОВІ СТАНОВИЩА.

Злучена конференція методистів у Лондоні постановила припустити жінки ставати проповідницями в методиській церкві.

Цею постановою зроблено ще один пролом у старому відношенню до жінки, яке висловлювано коротким мужеським приказом: хай жінка у церкві мовчить.

Г. КРАШАНКО.

НЕ ХОЧЕМО ЧУЖОГО!

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ. (княжий вік).

(27)

Увійшли в молодник, з нього вийшли на малу, кущами і буйним буряном покриту галявку. Колись, коли молодник ще був зрубом, стояла там монастирська пасіка. По сій пасіці на пасічиську лишився просторий стебник. В сім стебнику пересиджував Стефан з Боротою і з кількома іншими товаришами, що загадали були підступом або силою увільнити Заваду.

Тепер в стебнику був тільки один тоавриш. Стефан вислав його по воду. Керничка була таки на пасічиську, тож вода прийшла зараз. Подали горнець Заваді, щоби виполокав собі уста. Він виполокав. Кров ще ішла, та не дуже. Сіпнув Стефана за рукав і отворивши рота, показав пальцем. Стефан аж сплеснув долонями, бо побачив, що кінець язика цілий, не відрізаний.

— То пусте! — сказав. — Язик скоро гоїться. Рана зростеться і будете говорити.

Старий кивнув головою, що так. Стефан став змивати кров з лиця. Змиваючи з очей мокрою шматою, віддертою від сорочки, водив її дуже обережно.

— Не збагну, що се таке! — сказав до Святослава. — Чую, цілком добре чую, що очні яблука є. А в замку казали, що батькови вилупили очи.

Старий покрутив головою, заперечуючо.

— Не вилупили? — крикнули нараз Святослав і Стефан.

Завада заперечив ще раз, покрутивши головою. Святослав з радости розплакався, Стефан тим завзятіше вимивав запеклу кров. Обмитий з крови Завада лежав на купі моху. Святослав сидів коло нього і міняв зимні оклади, щоби стягати пухлину.

— Я йду до Вишні, щоби знайти Бороту, — сказав Стефан. — Також може провідаю, що Горославич далі загадав робити.

— Не треба! — обізвався голос з порога хати. — Я вже тут. По місті розійшлася і до мене прийшла чутка, що Заваду осліпили і з сином пустили його на волю. Казали, що якийсь чоловік вийшов з ними бічною фірткою і всі три щезли в лісі. Я вгадав, хто був той третій і куди всі три пішли. Нам треба зараз втікати відси, бо Горославич кається, що пустив свою жертву. Приказав своїм посіпакам винайти його і назад спровадити до темниці.

— Щоби вас потішити, скажу вам, що язик лиш скалічений. Очи не вилуплені, хіба що може також скалічені. Небезпека, що не буде видіти, таки є... Зараз поїдемо, чи може троха нехай оба відпічнуть і прийдуть до сил.

— Хвилю ще мусимо заждати. Коли я вчув про ту погану операцію і доміркувався, що ти каліку сюди завів, я зараз побіг до знакомого мені ворожбита. Він сидить таки по дорозі сюди. Побіг до ліса по потрібні йому зілля і зараз прийде.

— А не видасть він нас в руки ката?

— Він, як би мав до Горославича легкий приступ, то отруїв би його! Він був колись у тисяцького закупом. Гірка там була його доля.

Надійшов знахор. Йому сказали, що язик мабуть лиш скалічений, очи не вилуплені, ні не виплили. Знахор став призиратися, общупувати, питати. Завада відповідав рухами голови. Знахор обережно розгортав повіки. Нарешті каже:

— Праве око цілком ненарушене. Ліве трошка скалічене в небезпечнім місци, бо над зіницею. Не виключене, що зробиться більмо. Тоді на се око не буде видіти, або дуже слабо. Коби лиш рани не розгорілися! Горячку може загасить моє зілля.

Знахор наклав зілля і обвязав голову.

— Язик, — сказав, — загоїться сам до кількох днів.

— Чи не пошкодить йому їзда возом? — спитав Борота.

— Як віз вигідний, добре вистелений, то не пошкодить, — відповів знахор. — Аби дорога рівна, щоби не гопало.

Знахор лишив запас зілля, сказав що, і як робити, і щедро обдарований відійшов. По його відході Борота звернувся до старого Завади:

— Тепер послухайте, щò ми вже зробили і ще загадали зробити:

— В Перемишли вся робота в руках Всеслава Глібовича. Він зібрав добре думаючих людей і вони рішили схопити Горославича і поставити перед суд. Доказів його зради маємо більше, як треба. Вороги чужинецького панування стягаються під Перемишлем. Вже дуже багато сидить їх в недалеких лісових скритках. Де можуть, там псують дороги на шляхах від Угорщини на Перемишль. Ваші отроки вже майже всі під Перемишлем. Коли вхопимо Горославича, може й раньше, тими силами, що зібралися навкруги Перемишля, опануємо город, щоби його боронити як надійдуть Мадяри і не дати в їх руки, поки надійдуть брати князя.

Завада ввесь час слухав уважно, і кивав головою на знак, що одобрює всю ту роботу. Борота розказував далі:

— До князів Володаря і Василька вже вислано по кілька гінців ріжними дорогами. Як Горослав перейме одного, то другий прокрадеться. Надіємося, що бодай звенигородський князь поспіє на час. Вислано гінців також до Галича з зазивом, щоби галицький тисяцький вислав військо.

Завада лиш кивав головою. На його лици засяло вдоволення.

— Тепер ще спитаю вас, що ви з собою прикажете зробити?

Завада гірко усміхнувся, рукою показав на уста і, розклавши руки, здвигнув плечима. Так він відповів, щоби й не питати, бо він немова, отже не відповість. Борота зрозумів його і каже:

— Розмовимося дуже добре. Я буду говорити і питати, ви лиш показуйте головою: так, чи ні.

Завада усміхнувся і кивнув головою, що так. Борота тягнув далі:

— Ми маємо для вас ріжні скритки в ріжних місцях. І в самім Перемишли маємо. Всі вони безпечні, як будете сидіти тихо і ні до чого не втиркатися. Ті люди, що мають чесні замисли, думають, що ваша поява в Перемишли збурохобить цілий город за вами проти Горославича. Кажуть, що в хвилі бунту проти зрадника ви повинні вийти зі свого скритка і стануги на чолі бунту, в свої руки вхопити владу.

Старий не відповідав головою ні так, ні сяк. Борота ждав хвилю і спитав:

— Чи хочете скритися поза Перемишлем?

Старий заперечив живо, покрутивши головою.

— Хочете їхати до Перемишля?

Кивнув головою, що так.

— Просто відси?

І на се питання відповів потакуючо.

— Скоро прийде решта товариства, поїдемо.

Святослав лишився коло батька, Борота і Стефан вийшли зі стебника.

— До сеї пори нема вісти, чи котрий гінець зайшов до Звенигорода. Нема іншої ради, як тебе вислати туди. Дам тобі одного отрока, Васька, що знає всі закутини на цілій просторони від Перемишля по Звенигород. Проведе тебе цілком безпечно. Також військови Володяря потрібний провідник, який під Перемишль завів би його так, щоби воно, неначе з неба впало. Васько зробить се. Підеш?

— Як прикажете, то й зараз. Кульбачити коня?

— Аж прийде Васько. Я приставлю Заваду до Перемишля, ти поїдеш до Звенигорода і приведеш князя з військом.

— Ви справді не знаєте, де жінка Завади з донькою? — несміло спитав Стефан.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧОМУ НЕ ЗАСНУВАТИБ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ КРАСНИХ ШТУК А АМЕРИЦІ?

Від часу приїзду до Америки Українського Національного Хору під проводом проф. О. Кошиця українська пісня стала голосною на цілу Америку. Пан Авраменко своїми танками зацікавив українську публику й молодь до такої міри, що в кожній майже громаді є клюб молодих танцюристів. Пан Гайворонський і пан Придаткевич звели українську музику на нові, культурні тори.

Українська молодь щораз більше цікавиться українською штукою і плекає її якнайстаранніше, хоч слабі нераз є сили по громадах.

Тому, щоби дати нашій молоді смак правдивої народньої штуки, українське громадянство повинно постаратися, щоб заснувати академію штук. Отсі мотиви узасаднюють цю думку:

1) Маємо тут споре число кваліфікованих професорів і артистів на полі музики, театру, різьбарства й малярства.

2) Талановиту молодь збережемо при нації, вщепивши в неї любов до української штуки.

3) Збудувавши академію, ми скорше зближимося до культурного світа.

4) Даючи запевнене матеріяльне забезпечення професорам і артистам, даємо їм більше охоти і морального заохочення до кращого творення.

5) Академія буде самооплатна, бо охочі студенти і студентки будуть радо оплачувати свої курси науки.

6) Зродиться гордість національна у нашої молоді й вона при відрадніших умовинах буде розвивати українську штуку на арені міжнародного культу штуки.

З того вийде для нас не лише користь для штуки, але й загально народня користь.

Ось тому „Обєднання", одинокий національний чинник в Америці, повинно розвести широку кампанію для здійснення цеї конечної в нашому життю інституції.

о. П. Ковальчик.

БУДУЧІ ПРОВІДНИКИ.

Вишколення провідників стає найважнішою проблемою кожної чужої організації на землі Вашингтона. Тим більше відчувається ця проблема конечною, коли дана нація старається притягнути до своїх організацій молодь, яка вихована в чужій країні та психольогічно інакше ставиться до рідних організацій, як прибувші з рідного краю. Чужі нації практикують у цей спосіб, що певні організації висилають кожного року певне число студентів до високих шкіл в рідним краю, щоби ці, студіюючи у високих школах в рідній мові, ближче запізналися з рідною мовою, культурою та літературою, пізнали історію рідної батьківщини, щоби, коли вернуться до Америки, мали спромогу вести провід серед тутешніх вихованців. Так роблять інші нації.

Запитаймо себе: скільки ми вислали таких студентів до українських шкіл в рідним краю? Багато є здібних українських студентів, які походять від убогих робітників, яких родичі не можуть вислати до краю. Чому цею справою не зацікавляться українські організації, які на кожнім зібранні ломлять собі голови, в який спосіб притягнути до українських організацій тут роджену молодь? Не здаємо собі справи, що молодь треба перевиховати психольогічно, до неї треба підходити іншими способами, як роблять наші батьки, які наказують своїм дітям належати до українських організацій тільки тому, що вони є українського роду. Ця молодь мусить пізнати вартість української культури, багацтво мови та української музики; а щоби вона пізнала це, мусить мати провідників, які добре визнаються на таких справах.

Колиб Українці сьогодня мали по більших містах в Америці, де вони жиють, хоч по кілька молодих провідників, вихованих в українськім дусі, то справа притягання молоді до українських організацій пішла би скорим ходом.

В Ню Йорку зорганізувалася „Українська Студентська Громада" (Юкраініен Студентс Асосіейшен), яка є членом „Цесуса" (Централі Українського Студентства) в Празі. „Українська Студентська Громада" обєднує прибувших студентів з краю, а також тут роджених, які студіюють в американських каледжах або університетах. Цілю „Української Студентської Громади" є взаїмна поміч та здобуття матеріяльних фондів допомоги здібним студентам, членам організації, які такої помочі потребують в докінченні вищих студій. Між іншим „Українська Студентська Громада" в Ню Йорку, думає створити фонд, який наділював би нагородою (сколаршип) здібних українських студентів, що їхали би на рік чи два на студії до рідного краю, щоби глибше простудіювати українське життя та його культуру. Це вже давно роблять інші нації, а наші вороги, Ляхи, мають аж дві того роду фундації, а то „Косцюшко Фавндейшен Сколаршипс", а друга „Поліш Студентс Асосіейшен Сколаршипс", перша в Ню Йорку, а друга в Шікаґо. Що року висилають студентів до Польщі на рік чи два на студії.

Подібну ціль має також „Українська Студентська Громада" в Ню Йорку, яка в найближчій будуччині буде старатися такий фонд розбудувати серед тутешньої української еміґрації, бо ця справа є не менше важною від якоїнебудь української справи. „ЦЕСУС", який стоїть на чолі всього українського студентства, розкиненого по всіх частях світа, як свідома національна ґрупа українського народу бере завсіди участь на міжнародніх студентських зїздах та виступає з відповідними заявами проти всіх міжнародніх договорів, які несправедливо поділили українські землі між наших ворогів.

Теперішнім бажанням „Української Студентської Громади" в Ню Йорку є, щоби всі українські студенти вищих шкіл Ню Йорку, які є свідомі українського я, громадно вписувалися до цеї одинокої студентської організації та ний фронт, що пізніше мав би стати провідником української громади в Америці.

Василь Іванило, секр.
„Укр. Студ. Громади"
в Ню Йорку.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЕЛЕНД, О.

Віче С. У. А.

В неділю, дня 2 липня, відбулося віче заходами 14 відділу Союза Українок Америки.

Пані Катерина Ділай, голова відділу, відкрила збори. Ми раді, казала вона, по трох роках знову побачилися з нашою головою, п. О. Лотоцькою. Я певна, що за три роки вона багато дечого бачила у відділах С. У. А. і схоче поділитися з нами враженнями, розказати нам про розвій і поступ організації. Крім того вона розкаже нам про Український Павільон, який вона приготовляла до відкриття.

З черги промовила пані Лотоцька: Вже півтора місяця їжджу по західніх стейтах Америки, відвідую відділи організації, шукаючи способу, якби найкраще поставити організацію на вершок її розвитку й слави.

Союз Українок Америки зростає. Свідомість національна, її поширення і зрозуміння ідеї є загально знане. Ми вже створили три-тисячну жіночу армію, яка обороняє свої національні права, яка стоїть твердо при державницьких змаганях. Матері при С. У. А. дбають про національне освідомлення своїх дітей. Вже тепер видно, що вісім літ праці С. У. А. дали сильну підвалину до будови великої української держави.

Всього того можна доконати тільки тоді, коли є спільна ідея і праця, ведена пляново і систематично.

Коли Українська Корпорація в Шікаґо рішила ставити павільон на Світовій Виставі в Шікаґо, С. У. А. був одним з перших, котрий дав помічну руку. Не чекаючи до останньої хвилі, Виставовий Комітет С. У. А. замовив в Українській Кооперативі у Львові, експонатів за 2,225 долярів, які мали заняти своє місце в Українськім Павільоні. На ці експонати складались усі відділи С. У. А. і це буде колекція, з якої може бути гордий кождий член української родини. Такого комплету не буде в цілій Америці. Коли скінчиться вистава в Шікаґо, відділи С. У. А. будуть мати нагоду давати вистави українського мистецтва у своїх місцевостях.

Українська Корпорація в Шікаґо гідно оцінила нашу поміч і дала доволі місця в Українськім Павільоні для нашого відділу. Українське село на виставі в Шікаґо повинно бути нашою гордістю. Почавши від творів А. Архипенка, аж до найдрібнішої річи, є це вистава, яка свідчить про стару високу українську культуру, якою треба дорожити. Захована там є чистота нашої традиції, а карти (мапи), виготовлені спеціяльно для цеї вистави, дають і нам і чужинцям ясний образ території, богатства і можливости ще більшого розвою сорок-міліонової нації.

В цю важну хвилю, коли доля цього павільону має рішатись, коли від нас, Українців в Америці, залежатиме, як твердо станемо ми при Українській Корпорації в Шікаґо своєю помічю і жертвами, ми не можемо вагатись, ні чекати. Так щиро, як ми посилали свої, хоч малі, та тяжко запрацьовані жертви на видвигненння Українського Павільону, таксамо щиро мусимо посилати наші дальші жертви на його удержання до кінця. Я впевняю вас, що члени дирекції Української Корпорації є люди ідейні, котрі піднялись великого діла, котрі в найскрутнішій хвилі зложили поміж собою $5,000 на уратування українського імени і чести. З того, що дотепер я бачила, вірю, що нарід поможе повести цю акцію до успішного і славного кінця.

Після цього пані Ділай закрила віче, а присутні засіли до гарного обіду, зладженого членицями відділу ч. 14 С. У. А. Знято фотоґрафію на память усіх присутніх мило і хосенно проведеного часу в дуже теплім окруженню дійсно родинного почування. Відспівано український гимн і присутні розійшлися домів.

Розалія Волошин,
писарка С.У.А.

АДРЕСА ВИСТАВОВОГО КОМІТЕТУ В ШІКАҐО:

Ukrainian Chicago World's Fen Exhibit,
9300 Cottage Grove Ave.,
Chicago, Ill.,

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 11. липня 1933 р. помер у Честер, Па., на удар серця Василь Шпір, член і урядник бр. Сош. Св. Духа, від. 237. У. Н. Союза.

Покійний походив з села Кавська, повіт Стрий, Західня Україна. До Союза приступив 17. листопада 1923 р. Оставив жінку вдовою і троє дітей сиротами, котрі всі належать до У. Н. Союза.

Покійний належав до У. Н. Союза 10 років і сповняв чесно свої обовязки.

Похорон відбувся в пятницю, дня 14 липня, у 9 годині рано. В ньому взяло участь багато знакомих.

Вічна йому память.

Григорій Стеців, секр.

Жінка: Петре, хто то заглядав до мого столика до шиття? Все там попревертане догори ногами!

Чоловік: То я зробив! Я хотів показати тобі, як то виглядає, коли ти попрятаєш на моїм бюрку.

Нервовий подорожний: Я міг таку дорогу, за такий самий час пройти пішки...

Кондуктор: Одначе тут ви сидите — мусите заплатити.

— Що думаєш про ті японські комунікати? Все в них сказано, що Японія хоче визволити Китай. Та від кого?

— Від Китайців.

ЗВІТ ЗАВІДАТЕЛЯ „СВОБОДИ"

від 1-го січня 1933 до 30-го червня 1933 року.

ПРИХОДИ:		РОЗХОДИ:	
Січень	$5,848.38	Січень	$5,338.84
Лютий	5,757.10	Лютий	4,216.27
Березень	4,894.91	Березень	5,667.60
Квітень	4,768.16	Квітень	5,218.31
Травень	6,862.06	Травень	4,372.36
Червень	5,084.04	Червень	5,463.69
Разом	$33,214.65	Разом	$30,277.07

Пояснення приходів і роходів.

На приходи зложилися слідуючі позиції:

Передплата від членів У. Н. Союза	$21,383.10
Передплата приватна	2,010.28
Оголошення	3,012.07
Роботи У. Н. Союза	2,987.32
Роботи приватні	532.60
За оголошення до календаря	22.00
Процент з банку	53.70
Торг з книгарні	1,068.24
Ріжні дрібні, як звороти і т. п.	2,145.34
Разом	$33,214.65

На розходи зложилися слідуючі позиції:

Платні редакторів і завідателя	$ 6,930.00
Платні робітників	11,553.98
Платні кореспондентів	872.00
Папір і инші потрібні матеріяли в друкарні	5,035.54
Почта за часопис	2,914.07
Опал світло, електрика	868.38
Видатки адміністрації	945.91
Асекурація	341.63
Купно книжок	305.73
Адвокат	79.28
Видатки для календаря	150.12
Текси	280.43
Разом	$30,277.07

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Прихід від 1-го січня до 30 червня 1933	$33,214.65
Готівка в банку з днем 31го грудня 1932	10,928.28
Разом	$44,142.93
Розхід від 1-го січня до 30-го червня 1933	30,277.07
Остає готівка по день 30-го червня 1933	$13,865.86
Депозит в Ґазовій Компанії	50.00
Разом	$13,915.86

П. Маційовський, завідатель „Свободи".

ПРОТОКОЛ З XVIII. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

що відбулася в Дітройт, Міш., в днях 15—20 травня 1933 року.

ДРУГИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ. (18)

Потім зложив свій звіт головний касієр, В. Левчик.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КАСІЄРА У. Н. СОЮЗА

(за час від 1. січня 1929 до 31. грудня 1932.)

Справоздання моє, як головного касієра Українського Народного Союза, є обмежене до загальних річних приходів і розходів. Моїм обовязком було урядувати після параґрафів 98, 99, 100, 101 і 102 статута У. Н. Союза. Всі гроші, зібрані через фінансового секретаря, касієр депозитує в банку на імя У. Н. Союза до слідуючих фондів: Фонд посмертний, фонд сирітський, фонд адміністраційний, фонд запомоговоий, фонд народний, фонд резервовий, фонд конвенційний і фонд Молодечого Департаменту.

Головний касієр має провадити точний рахунок з приходів і розходів. Головний касієр виплачує всі припоручення, підписані головним предсідателем і головним фінансовим секретарем, і враз з ними підписує всі чеки. Головний касієр має приготовити і предложити на річнім засіданню головного уряду і на конвенції точне справоздання з цілого маєтку і грошей У. Н. Союза так часто, як цього буде вимагати потреба. Вище наведені параґрафи я старався виконати після моїх найліпших сил, разом з головним урядом У. Н. Союза.

Тому, що головний фінансовий секретар, як і головна Контрольна Комісія здають справоздання з цілого і загального маєтку У. Н. Союза, я обмежуся зі своїм справозданям до обороту готівки як слідує:

	ПРИХІД:	РОЗХІД:
В році 1929	$738,194.45	$752,604.24
„ 1930	630,904.54	552,827.97
„ 1931	649,835.45	645,230.99
„ 1932	731,152,05	803,520.40
Разом	$2,750,086.49	$2,754,183.60

ЗІСТАВЛЕННЯ:

З днем 31. грудня 1928 р. готівка остала	$ 360,027.14
Прихід за 4 роки	2,750,086.49
Разом	$3,110,113.63
Розхід за 4 роки	2,754,183.60
Готівка з кінцем грудня 1932 остає	$355,930.03

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ У. Н. С.

	ПРИХІД:	РОЗХІД:
В році 1929	$64,914,05	$ 45,391.18
„ 1930	56,275.19	103,189.92
„ 1931	57,554.41	11,447.95
„ 1932	56,922.32	73,829.91
Разом	$235,665.97	$233,858.96

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Готівка з днем 31 грудня 1928 р. остала	$ 70,914.45
Прихід за 4 роки	235,665.97
Разом	$306,580.42
Розхід за 4 роки	233,858.96
Готівка з кінцем грудня 1932 р. остає	$72,721.46
Готівка Сиротинця-Захисту У. Н. Союза	50,552.47
Фонд ім. С. Ядловського	2,241.97

Загальне зіставлення прибутку за 4 роки.

У. Н. Союз	$908,782.09
Молодечий Департамент	167,229.51
Загальний прибуток за 4 роки	$1,076.011.60
З кінцем грудня 1932 р. загальний маєток У. Н. Союза	$3,256,205.88

Головна Контрольна Комісія викаже своїм звітом льокації готівки в банках та місцевостях, як також висоту депозитів. Всі банки, в котрих організація має льокації готівки, є під стейтовою та федеральною контролею Злучених Держав. За час чотирох літ було заморожених чотири банки, з котрих два отворено і орґанізація отримала 80 % цілого депозиту, а два остаються дальше в ліквідації. Всі інші банки є отворені без застережень. Про солідність банків говорить факт, що коли в березні 1933 р. ми зажадали з пятьох банків в Елізабет, Н. Дж., 50% наших депозитів на позички для членів, то всі виплатили жадану суму.

Берперечно, що замикання банків не належить до приємностей, і я цілу банкову скруту переживав своїми нервами і робив все, що було в моїй силі, щоби організація вийшла без страти.

Зі зростом організації збільшається відповідальність і праця головного касієра. Господарка в У. Н. Союзі була чесна і совісна, і, як бачимо зі звітів, слідно гарний приріст маєтку.

Вповні годжуся зі справозданням і діловодством головного фінансового секретаря, котрому щиро дякую за гарну, точну й успішну співпрацю. Належиться признання й іншим членам головної екзекутиви і головного уряду за поміч і вирозумілість в усіх справах, які приходилось нам вирішувати.

Я вірю, що отся фінансова кріза скінчиться в короткім часі, і для всіх членів прийдуть ліпші часи, а тимсамим і кращий розвиток для У. Н. Союза.

З днем 1-го січня 1918 року перебрав я уряд касієра У. Н. Союза з загальним маєтком $416,196.02. Зараз по обняттю мого уряду навістила цілий світ, не поминаючи й Америки, страшна пошесть, так звана еспанська інфлюенца, котра потрясла цілим світом, а притім і У. Н. Союзам. За добрим і совісним проводом головного уряду У. Н. Союза наша організація пережила цю страшну пошесть без ніякого накладання на наших членів спеціяльних розметів поза місячні вкладки.

За чотири останні роки мого касієрства пережилося по більшій части нервами, бо через страшну світову депресію, котра не оминула й Америки, зачали замикати банк за банком, ріел істейти упадали, таксамо всякі цінні папери, в котрих у У. Н. Союз мав ульокувані свої гроші, але, як свідчить звіт головного фінансового секретаря, з котрим я як головний касієр вповні годжуся, пережила наша організація й тих 4 роки тої тяжкої депресії без ніяких страт, а як яка страта й була, то дуже мінімальна в порівнанню до того прибутку, який організація мала за 4 останні роки, бо чистий прибуток організації за 4 роки був $1,076,011.60. Всяка бизнесова організація чим більше зростає, тим більше мусить бути приготована на якусь страту.

За останніх 14 років мого касієрства У. Н. Союз пережив дві тяжкі катастрофи, з котрих вийшов побідоносно, бо за 14 років мого урядування як головного касієра фонди У. Н. Союза зросли на $2,840,009.86.

Всякі гроші, які приходили до моїх рук, я старався зараз депозитувати до банку, так, що не раз і не два гроші були депозитовані до банку того самого дня, в котрім я ті гроші отримав від головного фінансового секретаря.

Всякі виплати, чи то посмертні чи запомогові, я старався вислати дотичним сторонам якнайшвидше.

На поклик головного предсідника я брав участь у всіх засіданнях головної екзекутиви й старався працювати разом з головним урядом для добра й розвою У. Н. Союза.

(Дальше буде)

Раз Фут жартував більше ніж звичайно в фоє опери. Князь Комберленд сказав на те: „Пане Фут! Ви бачите, як я проковтую ваші жарти".

— Коли так — відповів жартун — то ваша висость має добрий жолудок, бо я ще ніколи не бачив, щоби вернула хоч один.

МІСЯЦЬ ЖАРТУН.

Збудив мене місяць жартун,
Заглянувши в моє віконце.
„Встань, а скажу щось я тобі,
Заки нам засвітить сонце.

„Бо ти завсіди глядиш на мене,
Як я у просторах буяю,
І завидуєш у душі мені,
Що в Рідним Краю я буваю.

„Не можу я про все, що бачив,
Розказати тобі ясненько, синку,
Бо в кримінал я би попався,
Або поставилиб мене „под стенку".

„Тож слухай: Бачив я там „Дніпрельстан"
І всякі дивні, чудні машини,
Трактор, що кілька скиб нараз крає,
А проте нарід з голоду гине.

„І хрести чудні, дивні я бачив:
Вгорі з половиною лиш поперечки,
Тай чуднож дивно хтось пристроїв їх,
Навішавши на них з петлями стрічки.

„Тож хотів я знати, що це чудо,
Й почав я в сестри-зірки питати,
А вона: „Впишись лише до УВО,
То зараз будеш ти знати".

„І князів та панів я бачив,
Що стались там бідаками.
А бідний люд росте там у силу,
Часом укупі з дураками.

„І від сходу аж ген по захід
Там, як у пеклі, клекоче"...
І місяць став — не доказав
Тай закрив хмаркою очі.

Анастасія Рибакова.

НАГОДА ДЛЯ КООПЕРАЦІЇ.

Багато великих американських газет розписалися щироко про суперечність, яку вони добачують у поступованню федерального уряду щодо цін збіжа й хліба. Як відомо, американський уряд заявився за підношення цін, а тимсамим і за піднесення цін на збіже, головний рільничий продукт. З другого боку той самий уряд виступив з поважними загрозами проти пекарень, які піднесли ціни на хліб. Газети звичайно признають слушність пекарям, які кажуть: коли збіже подорожіло, то як міг не подорожіти хліб? Коли уряд виступає за піднесення цін на збіже, то як він може бути проти піднесення цін на хліб?

Департамент рільництва в своїй останній заяві пояснює своє становище. Він признає, що ціна на хліб може зрости через зріст ціни збіжа, але лише настільки, щоби покрити ціни матеріялу й кошт „перерібки". Секретар рільництва дає між рядками своєї заяви до зрозуміння, що пекарі рахують більше, ніж це, і за те їх уряд думає потягати до відповідальности.

Коли приглянутися цьому, що дозволяє уряд, то це разом можна назвати кошт-тами витвору, бо ці якраз складаються з коштів матеріялу та коштів перерібки. В коштах перерібки можуть міститися кромі можливо підбільшених коштів на додаткові матеріяли ще й збільшена робітнича заплата. Отже уряд стає на становище, що споживачі хліба повинні би заплатити в ціні навіть за піднесені кошти витвору, але споживачі повинні би бути захоронені від плачення понад цю суму.

Коли пекарняні підприєці та продавці хліба протестують проти становища уряду, то вони показують, що хотіли би мати право домагатися від споживачів більше, ніж ці кошти виробу. Коли вже ціни підносяться, то хай вже при тій нагоді торговець чи фабрикант заробить ще більше, ніж він заробляв давніше. І газети, які заявляються за цих фабрикантів, видно теж признають фабрикам і купцям таке право.

Становище уряду в цій справі покривається по суті зі становищем кооперативного руху, котрий якраз спирається на засаді, що консумент повинен платити тільки за кошти продукту та що всякі зиски посередників повинні бути усунені. Практично цю засаду переводиться в життя так, що кооперативне підприємство продає товари по біжучій ринковій ціні, але при кінці року, чи якого коротшого умовленого реченця, звертається покупцеви, який є членом кооперативи, всі зиски з продажі відповідно до скількости побраних ним товарів.

В Америці кооперативний рух не розвинувся так, як міг би розвинутись. Теперішня боротьба між урядом і торговцями хліба може звернути увагу громадянства на цей спосіб виключування зисків. Це є певно далеко кращий спосіб, ніж переслідування урядом тих купців, що рахують більше, ніж повинні. Кооператива дає нагоду самодіяльности народу, а рівночасно усуває можливість урядового хабарництва й митарства при виконуванню закона.

ХТО ВІН БУВ?

Не мав один Кульчицький роботи і як тільки дірвався до турецького табору, то кинувся на мішки з кавою. Взяв один мішок на плечі (дарма, що шляхтич!) і заніс до Відня. Потім другий, третій — скільки було, а ще потім заложив каварню.

І не мала доля іншої роботи, тільки те, що дозволила тій каварні розвинутись, а Кульчицькому розбагатіти.

Вийшов з цього неабиякий клопіт. Тепер люди сваряться, хто він був, звідки і за кого себе мав.

Українці — як звичайно — нарід хапчивий, горнуть його до себе, Поляки — як звичайно — не дають, а Німчиська з Відня спершу Сербом його величали, а тепер — самі не знають.

Українці комбінують так: у польськім війську, так як і тепер, служили багато Українців. Кульчицькі — цеж український шляхоцький рід зпід Самбора. Отже і той найславніший Кульчицький був Українець.

Польські ґазети у свою чергу: Не всі Кульчицькі Українці. Знаний з процесу Ґорґонової слідчий суддя Кульчицький є — почавши від себе — Поляк, то й каварник Кульчицький міг був бути майже напевно Поляк.

А Німцям з Відня байдуже. Каже хтось: Поляк! — хай буде Поляк. Чи сяк чи так — він у Відні жив, каварню заложив, гроші зложив і Віденцем помер. І напевно був би співав „Він, Він, нур ду аляйн" (Відне, Відне, лиш ти один), — колиб Січинський був цю пісню скорше створив.

Мене ніхто досі не питався про мою думку в тій справі, вважаючи мене непокликаним до цього. А що в нас багато непитаних і непокликаних людей забирають дуже часто в ріжних справах голос, то й я собі позволю.

Кульчицький не виглядає мені на Українця. Поперше тому, що не згинув, по друге тому, що захопив не що інше, а мішки з кавою, потрете тому, що не проміняв тієї кави за тютюн та люльку, як це зробив з жінкою Сагайдачний.

На Поляка він теж не скидається. Обчислив, поніс, заложив каварню і сам провадив інтерес... Арґументи одної з ґазет про польськість Кульчицького, подібно як про Курокія і Куропаткіна, мене чомусь не переконують.

Останніми часами виринув у „Курєрку" проєкт зробити з Кульчицького помадярщеного Серба, чи посербленого Мадяра. Але ця думка не принялася, бо інші ґазети всетаки мають ще надію вдержати його для славянської сімї.

Мені, чомусь здається, що Кульчицький ні Українець, ні Поляк. Раз, що тримався обозу, друге, що зміркував, яку добичу хватати, а третє, що на дурничці доробився маєтку. Славянські народи, які засіли поруч себе на окраїнах сарматського низу, не мають тих прикмет.

Чи не належав він часом до вибраного народу?!... — („Діло").

Галактіон Чіпка.

ЛІЧНИЦТВО ПЕРЕД ТИСЯЧАМИ ЛІТ.

Славний англійський лікар лорд Мойніген мав у Люндоні в академії наук відчит про „Лічництво й хірургію в давніх людей". Вістки про це одержуємо завдяки досліджуванню костей людей, які померли ще тому пів міліона літ, із староєгипитських мумій, печерних рисунків. Довідуємося так, що недуги, які доскулюють нині людям, є дуже давнім ворогом людини. У гайдельберського чоловіка ствердили туберкульозу костей. Здогадуються, що той чоловік набрався тієї недуги з того, що пив туберкулічне коровяче молоко, як це буває і за наших часів. У долині Нілю в Єгипті була хронічна недуга костей „остеоартрітіс". Була вона тоді так поширена, що до землі зігнена постава схорілого чоловіка стала символом старости. На руці Тутанкаменової тітки видно сліди вигоєного зломання. Як на жінку, є то велика, сильна, мускулярна рука, а саме ця кістка зломиться дуже рідко, нпр., коли рука завдасть кому удар із значною силою. Ця рука могла би піддавати цікаві здогади про родинне життя Тутанкаменової тітки. Ніякий хірурґ у світі не зумів би нині краще вилікувати передліктеву кістку, як це вилікували тому 3,000 літ молодій дівчині, яка зломила собі обі передліктеві кістки, а правдоподібно померла ще наслідком інших ран, бо зломання вигоїлося майже, а дощечки й перевязки були ще на місці, як їх лікар уставив тому три тисячі літ. Колиж перевязку зняли, показалося, як старанно були зладжені дощечки з нілевого бамбусу. Фараон, за якого Жиди покинули Єгипет, мав запалення сліпої кишки та мабуть на цю недугу й помер. Фараонова аорта (бючка) заховалась так добре, що лікарі могли з неї вирізати кілька кусків і порівнювати її з аортою чоловіка недавно помершого. На обох були сліди етерому, себто звапніння.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписана членкиця Сестрицтва св. Анни, від. 333 в Бервік, Па., складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $25, котрі стали мені великою помічю у теперішнім тяжкім часі. Тому кличу до тих всіх Українців і Українок, котрі ще не вступили до У. Н. Союза, щоби це зробили якнайскорше, бо батько Союз стає всім до помочі й помагає у тяжкім положенню.

Катерина Пухир.

Я, нижче підписаний, складаю щиру подяку У. Н. Союзови й Комісії Просьб 18 головної конвенції У. Н. Союза в Дітройт, Міш., за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі 35 долярів.

Василь Либа,
член 201 від. У.Н.С.
в Колдейл, Па.

Я, нижче підписана вдова, складаю подяку головному урядови У. Н. Союза за скоре виплачення мені 1,000 долярів посмертного по мойому мужу Йосифі Драбекови.

Казимира Драбек,
членкиця 273 від. У.Н.С.
в Гудсон, Н. Й.

— Що? на старі літа хочете розвестися? Тепер, коли крім того вам зовсім добре поводиться!

— Так, одначе ми хотіли би останки нашого життя прожити в спокою.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(95)

З повітроплава бачили з вікна, як пірат розкрив свій легкопад і потім знизився на площі міста. До нього почали зі всіх сторін збігатися зпочатку мужчини, а потім жінки й діти, які були передтим поховані в хатах. Видно було, що в місті почався великий рух. Після довшого часу видно було, що один з малих піратських кораблів відплив від берега, майже з центру міста. Повітроплав подався за цим кораблем, а корабель Джа пішов назустріч.

Це Давид Інес, король Пелюсідару, повертався до свого народу. Повітроплав на знак привіту подався глибоко вниз своїм носом перед кораблем, на який переходив з піратського судна король. Потім Тарзан і Джесі Ґрідлі та капітан Зупнер спустилися на корабель, щоб особисто привитати короля. Король дякував своїм несподіваним спасителям і розповів докладно Тарзанови, як вибратися з цього зачарованого світа Пелюсідару до цивілізованого світа.

Опинившися знову на повітроплаві, Тарзан звернувся до Ґрідлія зі словами: „Тепер наше мандрування в цьому дивному краю скінчене. Та поки виберемося до цивілізованого світа, ми мусимо доставити Іванну та її брата Тора до гір Зораму. Вони мають лишитися там, бо там їх життя й батьківщина". Ґрідлі схопив руку Тарзана й, стискаючи її міцно, сказав: „Мій дорогий приятелю. Передай від мене привіт нашому краєви. Я лишаюся тут у горах Зораму!"

Тарзан не намовляв Ґрідлія не лишатися тут. „Я мушу ще знайти помічника капітана з повітроплава, який десь лишився в лісах Пелюсідару. Я маю його доставити живим до цивілізованого світа". Після того він узяв зі собою досить амуніції та зброї. В горах Зораму його, Іванну й Тора спустили на землю. Тут Іванна звернулася до свого брата зі словами: „Прощай, мій брате! Тепер я йду з тим, кого люблю й кого не лишу ніколи!"